

İNTERNETİN GÜVENLİ KULLANIMI ve SİBER ZORBALIK

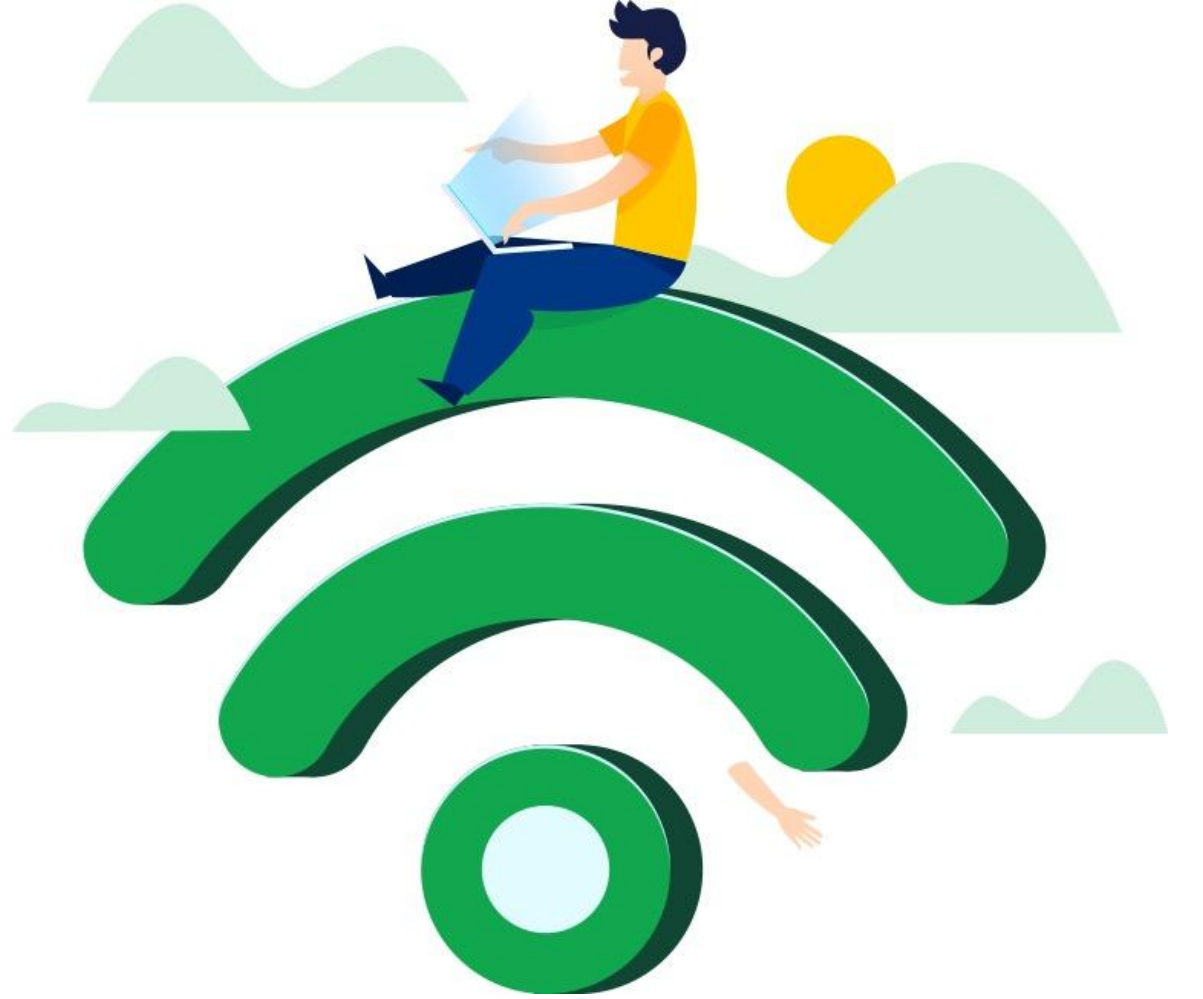
YEŞİLAY

**TÜRKİYE BAĞIMLILIKLA
MÜCADELE
EĞİTİM PROGRAMI**

ORTAOKUL

Sunum İçeriği

- İnternet ile Neler Yapabiliriz?
- Dijital Dünyanın Riskleri
- Dijital Vatandaş Olmak
- Dijital Dünyada Sorumlu Davranmak İçin
- Dijital Okuryazarlık
- Siber Zorbalık
- Hukuki Boyut
- İnterneti Güvenli Kullanım İçin İpuçları

İnternet ile Neler Yapabiliriz?

İnternet ile Neler Yapabiliriz?

İnternet: Güvenli mi? Riskli mi?

İnternetin birçok farklı kullanım alanı vardır. Güvenli ve doğru bir şekilde kullandığımızda bu kullanım alanları bize pek çok fayda sağlar.

Uygun sınırlarda kullanmadığımızda ise bazı risklerle karşılaşabiliriz.

Dijital Dünyanın Riskleri

Zorbalığa uğrayabilirsin.

Dolandırıcılığa uğrayabilirsin.

Gizliliğin başkaları tarafından ihlal edilebilir.

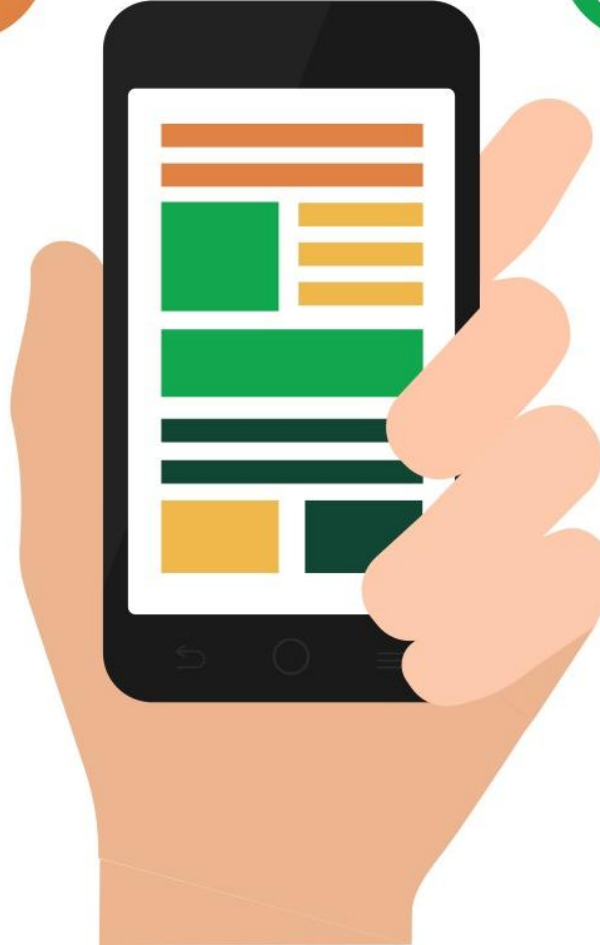

Rahatsız edici ve zararlı içeriklere (şiddet içerikli, uygunsuz içerik vb.) maruz kalabilirsin.

Kişisel bilgilerin ve hesapların çalınabilir.

Olası diğer riskler ise **dijital ayak izi** ve **bağımlılıktır**.

Dijital Dünyanın Riskleri

Dijital Ayak izi

Dijital ortamda kişinin bıraktığı, paylaştığı, tıkladığı her yazı, ses, görüntü, bilgiler sonucu ortaya çıkan **süresiz** izlerdir.

Bu izler, sildiğimizi zannetsek bile asla tam anlamıyla yok olmadıkları için gelecekte karşımıza çıkabilir ve bizi zor durumda bırakabilir.

Dijital Dünyanın Riskleri

Dijital Ayak izi

Örneğin:

- Herhangi bir konuda yapılan arama işlemlerinin daha sonra kişinin karşısına reklam olarak çıkması
- Gizli tutulan profillerin ve paylaşımların açığa çıkarılması
- Teknoloji firmalarının, kişinin nelerden hoşlandığından, nerede yaşadığına kadar pek çok bilgiyi algoritmaları sayesinde elde etmesi
- Toplanan bu bilgilerin güvenlik açıkları yüzünden sızdırılması ve kötü niyetli kişilerin eline geçmesi

Dijital Dünyanın Riskleri

Teknoloji Bağımlılığı

Teknoloji bağımlılığı, teknolojiyi kullanmada ve onunla ilişkide kişinin iradesini kaybetmesi, kendini denetleyememesi ve onsuz bir yaşam sürememeye başlaması hâlidir.

Dijital Dünyanın Riskleri

Teknoloji Nasıl Bağımlılığa Dönüşür?

Teknolojik cihazlarda ve internet tabanlı uygulamalarda:

Geçirilen sürenin zaman içerisinde artış göstermesi

Negatif etkilerine rağmen yoğun kullanımı sürdürme

Kullanmayı azaltmak isteme ama bırakamama

Sosyal ilişkilerin, kişisel etkinliklerin yerini almaya başlaması

durumlarında bağımlılık akla gelir ve profesyonel destek almak gerekebilir.

İnterneti Doğru Kullanma Kılavuzu

Dijital dünyadaki risklerle baş edebilmek, çevrimiçi ortamlarda daha güvenli şekilde hareket edebilmek için bazı becerilere sahip olmalıyız.

Bu beceriler:

Dijital vatandaşlığı kavramak ve uygulamak,

Dijital dünyanın sorumluluklarını fark etmek,

Dijital okuryazar olabilmek,

Siber zorbalığın farkında olmak.

Dijital Vatandaş Olabiliriz

Dijital vatandaşlık, çevrimiçi dünyada nasıl bir tavır içinde olmamız gerektiğini tanımlayan kavramdır.

Çevrimiçi ortamda sorumlu ve uygun davranmak için *dijital vatandaş* olmamız çok önemlidir.

Dijital vatandaş, internette ve sosyal medya platformlarında nasıl davranacağını, iletişim kuracağını bilir ve tüm dünya ile bağlantıda olur.

Dijital Vatandaş Olabiliriz

Çevrimiçi ortamlarda da sorumluluklarımız olduğunu hatırlamalıyız. Gerçek dünyada olduğu gibi çevrimiçi ortamlarda da başkalarının haklarına saygılı davranmamız gerekmektedir.

Çevrimiçi ortamlarda davranışlarımızın, sorumlu bir şekilde nasıl uygulanacağı ile ilgili farkındalık sahibi olmamız gerekmektedir.

Dijital Dünyada Sorumlu Davranabiliriz

- Dijital ortamlarda yazışarak iletişim kurarken mesajın istediğin gibi anlaşılmayabilir, iletişim tonuna dikkat etmelisin.
- Yazışma dilinde gereksiz büyük harf kullanmak, karşımızdaki insanların onlara bağırdığımızı düşünmesine sebep olabilir.
- Herhangi bir platformda görüş bildirirken tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi saygılı ve nazik olmalısın.
- Bir paylaşımı okuduktan sonra rahatsız olduğunu hissediyorsan hemen tepki vermemelisin. Anlık olumsuz tepkiler hiç istemeyeceğin sonuçlar doğurabilir.

Dijital Dünyada Sorumlu Davranabiliriz

İnternetteki bir bilginin herkese açık olması onu izinsiz kullanabileceğimizi göstermez. Bilgi hırsızlığından kaçınmak için aldığın her bilginin kaynağını belirtmelisin.

Dijital ortamlarda farklı fikirdeki insanlarla karşılaştın da tartışmalarda üslubuna dikkat etmeli, öfkeli ve saygısız ifadeler kullanmamalısın.

Dijital araçları kullanırken başkalarına zarar vermekten de özenle kaçınmalısın.

Gerçek hayatta yapmayacağın hiçbir şeyi, internetteyken de yapmamalısın.

Dijital Okuryazar Olmak

Çevrimiçi ortamlarda, kontrolün sende olmasını sağlamak için **dijital okuryazar** olmak önemlidir.

Dijital okuryazar olmak:

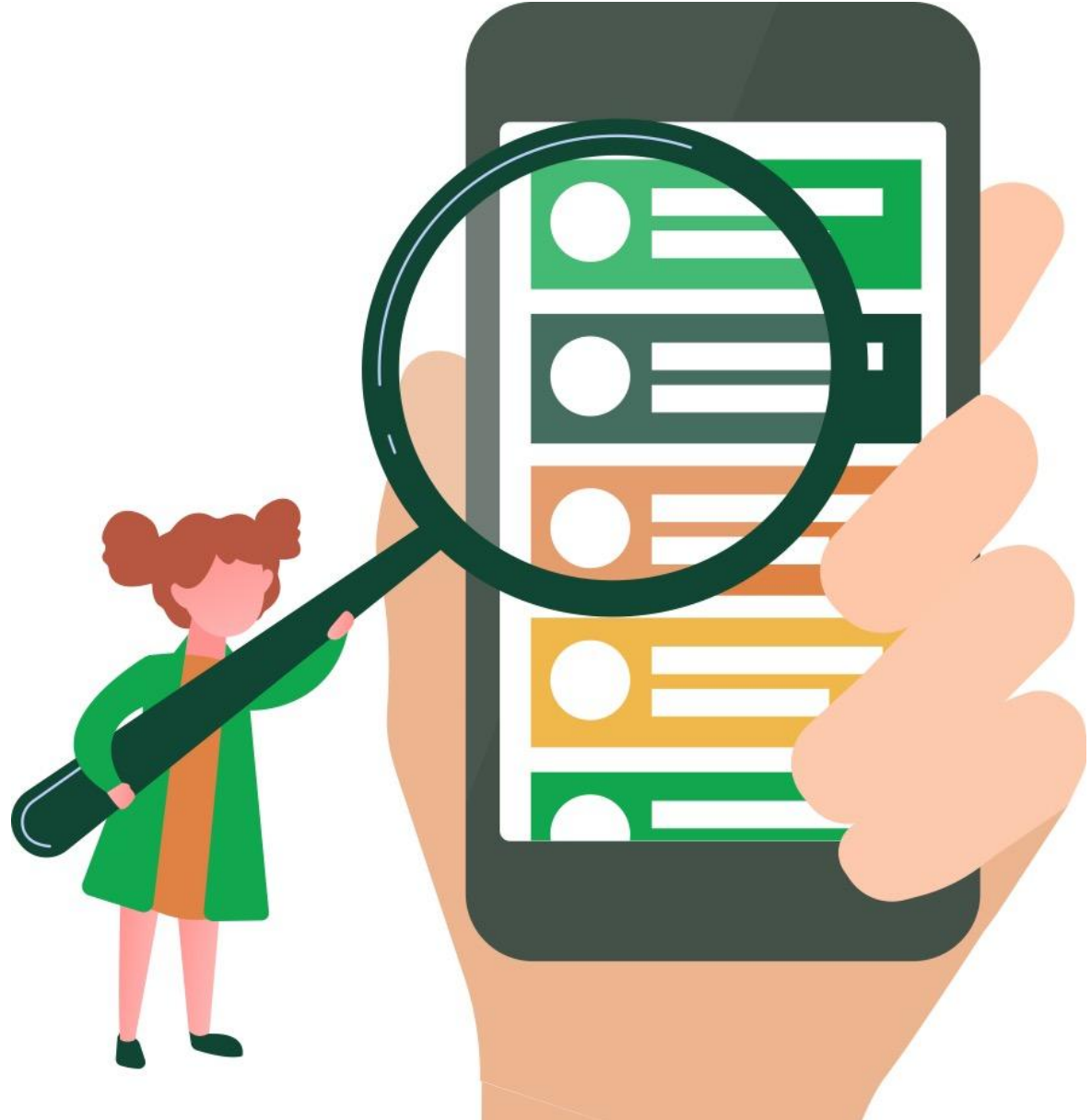
- Çevrimiçi dünyadaki uygulamaları bilmek
- Doğru şekilde kullanmak
- Karşılaşılan bilgileri eleştirel şekilde analiz ederek yorumlayabilmek
- Dijital ortamlarda uygun içerikler oluşturabilmektir.

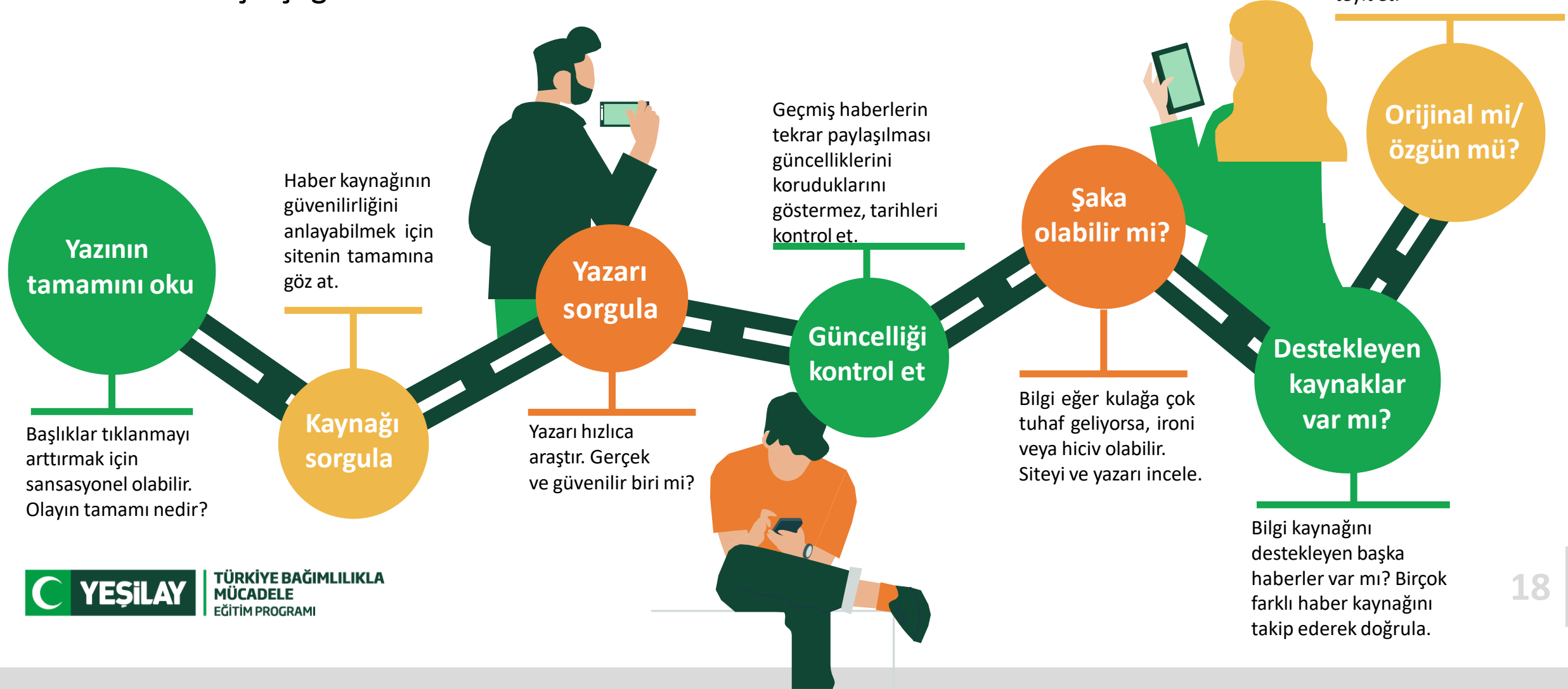
Dijital Okuryazar Olabiliriz

Bilindiği gibi internet, içerisine herhangi bir denetimden geçmeden herkesin içerik ekleyebildiği bir ortamdır. Bu nedenle karşımıza çıkan içeriklerin ve bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgulayarak doğru bilgiye ulaşmamız gerekir.

Doğru Bilgiye Nasıl Ulaşırız?

Bir haber ile karşılaştığımızda:

Yazının
tamamını oku

Kaynağı
sorgula

← **Tweet**

 haberlerbizde36
@haberlerbizde36.com.tr

Okulların pandemiden sonra da online eğitime devam etmesine karar verildi. İşte o haberin detayları:
www.haberlerbizde36.com.tr/pandemideonlineegitim

5:43 PM · Dec 21, 2020 · Buffer

259 Retweets 19 Quote Tweets 2.4K Likes

🗨️ ↻️ ❤️ ↗️

Güncelliği
kontrol et

Şaka
olabilir mi?

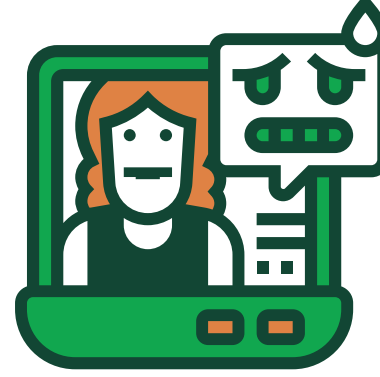
Orijinal mi/
özgün mü?

Destekleyen
kaynaklar var mı?

Zorbalık ve Siber Zorbalık

Zorbalık, fiziksel veya sözlü olabilen, bir kişi ya da grup tarafından uygulanan ve çoğunlukla kişilerin kendilerine göre güçsüz ya da zayıf kişileri hedef aldığı yüz yüze, tekrarlanan, saldırgan davranışlardır.

Siber zorbalık, dijital teknolojilerin kullanımıyla sosyal medyada, mesajlaşma platformlarında, oyun platformlarında kişiyi korkutmayı, kızdırmayı veya utandırmayı amaçlayan, tekrarlayan zorba davranışlardır.

ZORBALIK

Yüz yüze

Gizlenecek ya da kaçacak bir ortam bulunabilir.

Sınırlı sayıda kişi şahit olur.

Zorba tespit edilebilir. Kim olduğu bellidir.

Zorbalığın gerçekleştiği ortamdan uzak durabilir

SİBER ZORBALIK

Çevrimiçi

Gizlenmesi ve kaçması zordur.

Dünyanın her yerinden insana açıktır, saniyeler içinde geniş kitlelere ulaşarak popüler olabilir.

Zorba anonim olabilir. Kimliği, adı gerçek olmayabilir.

Zorbalık her zaman ve her çevrimiçi ortamda meydana gelebilir.

Siber Zorbalık

Siber zorbalık konusunda şunlar örnek verilebilir:

Sosyal medyada birinin hakkında yalanlar yaymak veya utanç verici fotoğraflarını yayınlamak

Mesajlaşma platformları aracılığıyla incitici mesajlar veya tehditler göndermek

Birinin kimliğine bürünmek veya onun adına başkalarına mesajlar göndermek

Siber zorbalık arkasında dijital ayak izleri bırakır. Bu sayede kötüye kullanımı durdurmaya yardımcı olacak kanıtlar bulmak kolaylaşır.

Şaka mı, zorbalık mı ?

- Tüm arkadaşlar birbirleriyle şakalaşır. Ancak seni üzen bir şaka durmasını istemene rağmen devam ediyorsa ve senin için artık eğlenceli değilse, bu zorbalık olabilir.
- Zorbalık çevrimiçi gerçekleştiğinde, hiç tanımadığınız insanlar dahil geniş kitlelere ulaşabilir ve istenmeyen bir ilgiye neden olabilir. İçinde bulunduğun durumun seni üzdüğünü ve artık dozunu aştığını düşünüyorsan buna bir dur diyebilirsin.

Paylaşım yapmadan önce kendine sor:

- Bunu birinin yüzüne de söyler miydin?
- Başka biri yazdığın şeyi yanlış anlayabilir mi?
- Birinin itibarını zedeler mi?
- Biri senin hakkında böyle söylese ya da yazsa nasıl hissederdin?
- Arkadaşlarının, ailenin ve öğretmenlerinin yazdığın bu tür şeyleri okumasını ister miydin?

Çevrimiçiyken sana nasıl davranılmasını istiyorsan sen de insanlara öyle davran.

Siber Zorbalık Türleri

- **Dışlama:** Kasıtlı olarak belli kişi ya da kişileri çevrimiçi grupların, etkinliklerin ve oyunların dışında bırakmaktır.
- **Çevrimiçi Taciz:** Taciz, zorbalığın en ciddi biçimlerinden biridir. Dedikodu yayma, isim takma, alay etme, iftira atma, fiziksel görünüş ile ilgili acımasız yorumlar yapma ve aşağılama gibi davranışlar örnek olarak verilebilir.

Siber Zorbalık Türleri

- **İfşa:** Bir kişiyi veya bir grubu, onlarla ilgili hassas veya özel bilgileri rızaları olmaksızın çevrimiçi ortamda yayınlayarak utandırmak veya alenen aşağılamak anlamına gelir.
- **Kişiliğe Bürünme:** Kimlik bilgilerini çalmak, resim göndermek veya sahte sosyal medya hesapları oluşturmak yoluyla zorbalığa maruz bırakmaktır.

Siber Zorbanın Özellikleri

- Yüz yüze iletişimde çoğunlukla zorlanır.
- Okul başarısı genelde düşüktür.
- Problem çözme becerileri düşüktür.
- Öfke, üzüntü, hayal kırıklığı gibi duygularını anlamakta ve düzenlemekte zorlanır.
- Birine çevrimiçi ortamda söylediklerini o kişinin yüzüne söylemesi pek olası değildir.

Siber Zorbaliğa Uğramanın Kişiye Etkileri

ZİHİNSEL ETKİLERİ

sevdiği şeylere karşı
ilgisini kaybetmek

DUYGUSAL ETKİLERİ

- üzgün
- utanmış
- sersemlemiş
- kızgın hissetmek

FİZİKSEL ETKİLERİ

yorgunluk
uykusuzluk
mide ağrısı
baş ağrısı

Siber Zorbaliğa Uğrarsam Ne Yapabilirim?

- Öncelikle çaresiz olmadığını bil.
- İlk adım olarak ebeveynlerinden, sevdiğin bir öğretmenden veya sana yardım edebileceğini düşündüğün başka bir yetişkinden yardım isteyebilirsin.
- Zorbalık çevrimiçi bir platformda gerçekleşiyorsa, zorbayı hemen engellemeyi ve sosyal medya platformunun kendisine resmi olarak bildirmeyi de ihmal etme. Sosyal medya şirketleri gerekirse yaptırım uygulayabilirler.

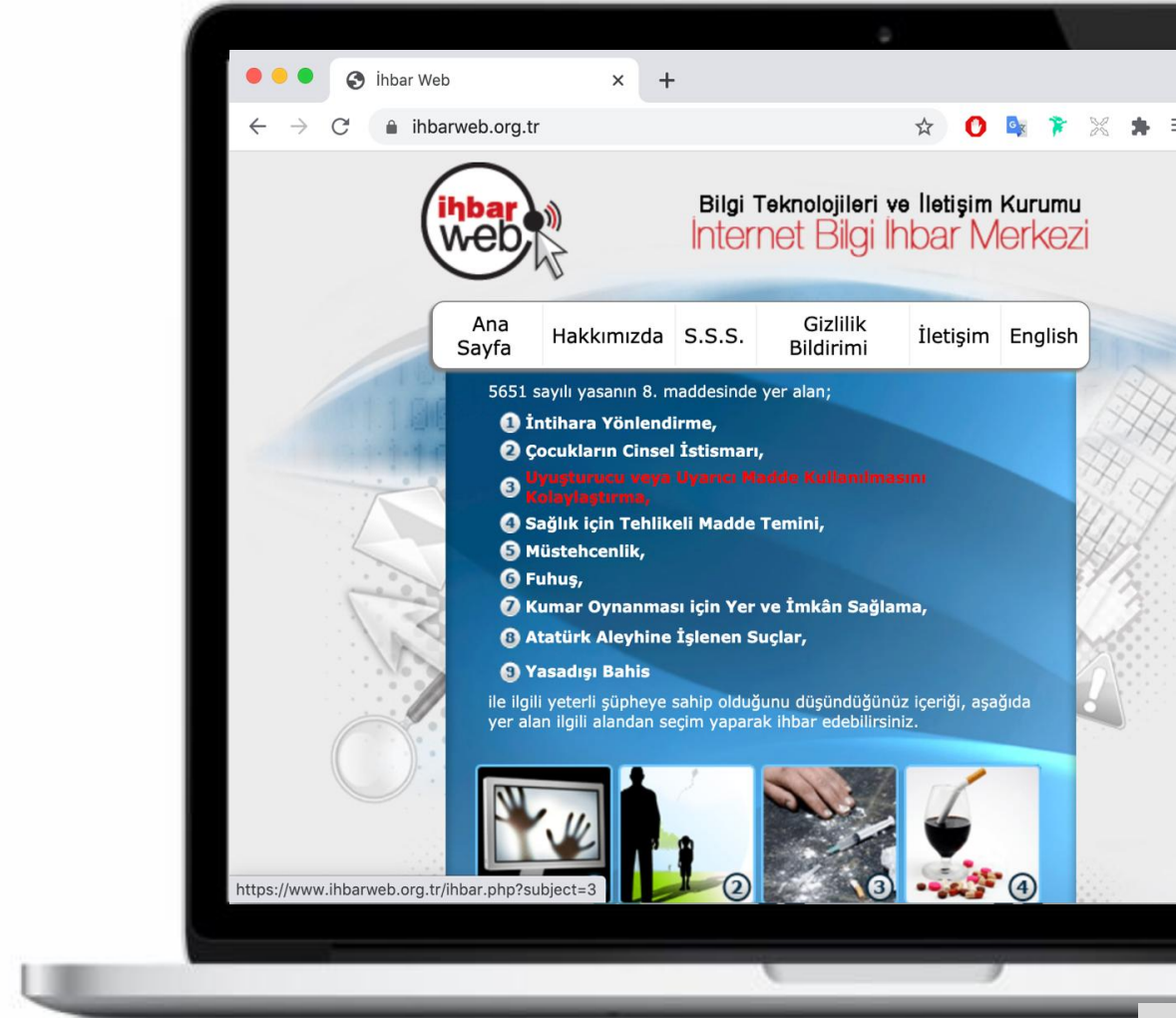
Siber Zorbaliğa Uğrarsam Ne Yapabilirim?

- Gerektiğinde kullanmak üzere rahatsız edici içeriklerin gruntlerini alarak kanıt toplayabilirsin. Yasal haklarını kullanırken bu kanıtlar faydalı olabilir.
- Zorbaliğı bildirerek zorbaya davranışının yanlış ve cezaya tabii olduğunu da göstermiş olursun.
- Acil bir tehlike içindeyseniz (sürekli aranarak rahatsız ediliyorsanız, konumunuz takip ediliyorsa vb.) polise başvurabilirsiniz.

Siber Zorbaliğa Uğrarsam Ne Yapabilirim?

- İnternet kullanıcıları, kişisel verilerine ilişkin haklarının farkında olmalıdır.
- İnternet ortamında birçok farklı suçun işlenmesi mümkündür. Bu tür bir durum ile karşılaştığında www.ihbarweb.org.tr adresinden bu durum bildirilebilirsin.

İnterneti Güvenli Kullanım İçin İpuçları

Çevrimiçi ortamda herhangi bir Őey paylaşmadan önce iki kez düşün. Sen sildiğini düŐünsen bile dijital ayak izin sonsuza kadar orada kalabilir ve daha sonra sana zarar vermek için kullanılabilir.

Çevrimiçi ortamlarda kişisel bilgilerini (T.C. kimlik no, telefon, adres, yaŐ, aile bilgileri vb.) hiçbir Şekilde paylaŐmamalısın.

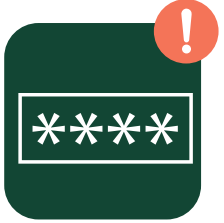
Dijital ortamda yeni arkadaşlar edinirken dikkatli olmalısın. Tanımadığın kişilerle iletişim kurmak tehlikeli olabilir.

Rahatsız edici bir içerikle karşılaştığında, içeriğin bulunduğu uygulamaya durumu bildirebilir ve içeriğin kaldırılmasını isteyebilirsin.

İnterneti Güvenli Kullanım İçin İpuçları

Kullandığın şifrelerin sadece senin anlayabileceğin güçlü şifreler olabilmesi için sayı, harf, sembolleri birlikte kullanmaya çalış. Yakın arkadaşların dahil şifrelerinizi, özel bilgi ve fotoğraflarını kimseyle paylaşmadığından emin ol.

Halka açık ya da bilmediğin alanlardaki wifi ağları tehlikeli olabilir. Bu ağlar kişisel bilgilerini çalmak için oluşturulmuş sahte bağlantılar olabilir.

«Bedava .... kazandınız, tıklayın» gibi mesajlar içeren sitelerden uzak dur. Tanıdığın kişilerden bile gelse şüphe ile yaklaşman senin yararına olacaktır.

En sık kullandığın sosyal medya uygulamalarının gizlilik ayarları hakkında bilgi edinmen iyi olur.

İnterneti Güvenli Kullanım İçin İpuçları

Cep telefonunda bulunan uygulama marketlerinin izin vermediği, güvenli olmayan uygulamaları indirmemeye dikkat et.

Herhangi bir içerik paylaşmadan önce dur ve bu içerik ile biri sana zarar verebilir mi; sen başkasına zarar verir misin diye iyice düşün.

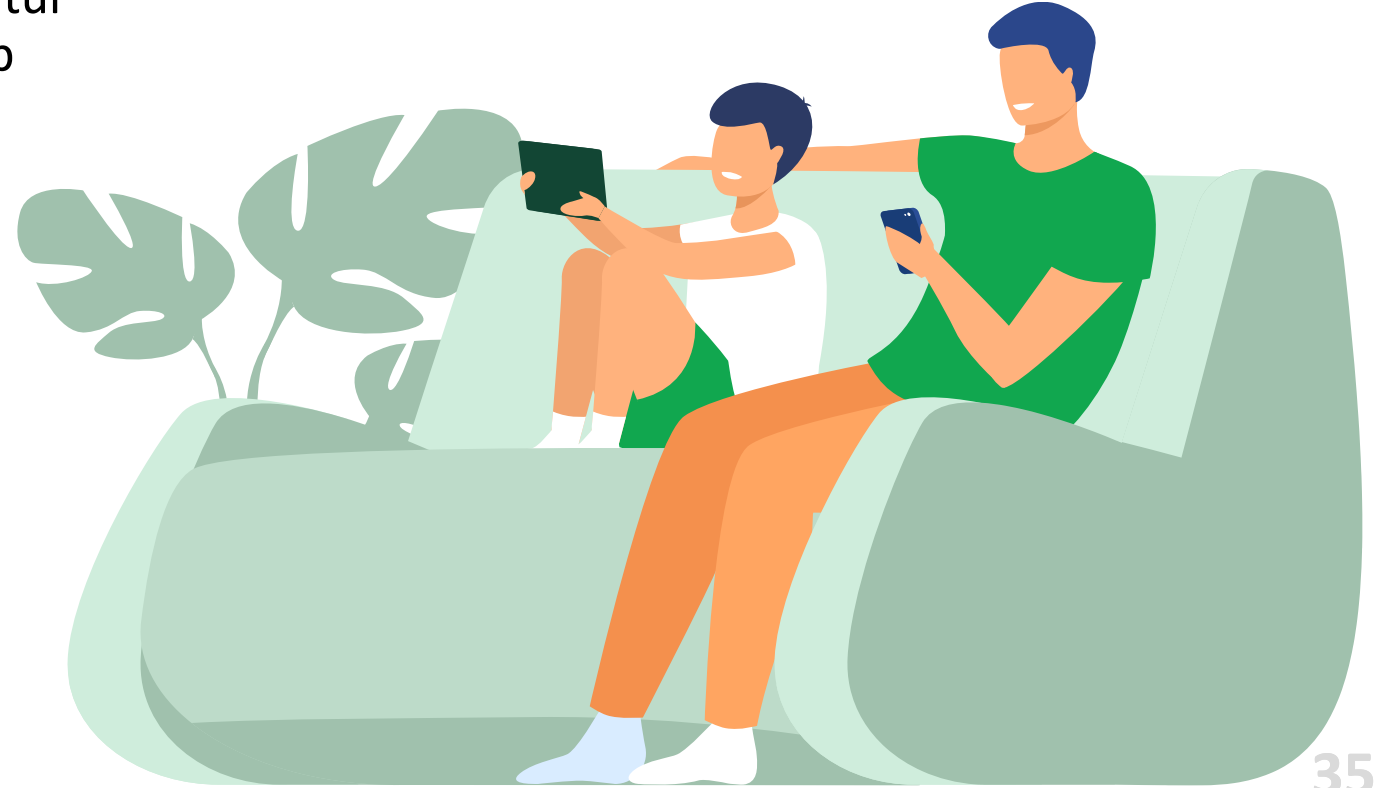
Paylaştığın fotoğrafların / videoların kötü niyetli insanlar tarafından değiştirilebileceğini unutma. Bu yüzden paylaştığın fotoğrafları seçerken dikkatli ol.

Artık kullanmadığın hesaplarını sil veya devre dışı bırak. Eğer öylece bırakırsan haberin bile olmadan ele geçirilebilir.

İnterneti Güvenli Kullanım İçin İpuçları

- Bir web sayfası annene ve babana ya da aile büyüklerine gösteremeyeceğin bir içeriğe sahip ise o web sayfası senin için uygun değildir. Bu tür sayfalardan uzak durarak ve yaşına uygun web sitelerini ziyaret ederek kendini risklerden koruyabilirsin.
- Sanal ortamda yaşadığın iyi ya da kötü şeyleri annen, baban ve öğretmenlerin gibi güvenilir kişilerle paylaşmaya özen göster.

İNTERNETİN GÜVENLİ KULLANIMI ve SİBER ZORBALIK

Teşekkür ederiz

TÜRKİYE BAĞIMLILIKLA
MÜCADELE
EĞİTİM PROGRAMI

tbm.org.tr